

Klimat- och näringslivsdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Etappmål om stadsgrönska

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att följande ska gälla för etappmålet om integrering av stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer.

En majoritet av kommunerna ska senast 2030 ta tillvara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.

Boverket, som är ansvarig för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, ska fortsatt ansvara för uppföljningen av etappmålet. I uppföljningsarbetet ska myndigheten samarbeta med Naturvårdsverket och andra berörda myndigheter. Uppföljningen ska redovisas i den årliga uppföljningen av miljömålen.

Ärendet

Riksdagen har beslutat om en målstruktur för miljöarbetet med generationsmål, miljö kvalitetsmål och etappmål. Bakgrunden beskrivs i propositionen Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljö kvalitetsmålen. Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Etappmål är viktiga steg på vägen för att skapa förutsättningar för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Etappmålen är målövergripande och kan bidra till att nå både generationsmålet och flera miljö kvalitetsmål samtidigt. Etappmål ska beslutas inom prioriterade områden där insatser bedöms vara mest angelägna.

Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Regeringen beslutade den 12 april 2018 etappmål om integrering av stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer (M2018/01094/Nm): En majoritet av kommunerna ska senast 2025 ta tillvara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.

Regeringen beslutade 19 december 2024 att ge Boverket i uppdrag att vägleda kommuner i hur de genom planering av trädgårdsstäder kan bidra till ökad tillgång till bostadsnära natur för att främja livskvalitet, hälsa och välbefinnande samt öka möjlighet till friluftsliv och fysisk aktivitet (LI2025/01255).

Regeringen beslutade den 30 januari 2025 skrivelsen En ny strategi för levande och trygga städer (skr. 2024/25:96). I strategin presenterades ett nationellt mål för stadsutveckling: Sveriges städer ska utifrån sina förutsättningar utvecklas till levande, trygga och robusta livsmiljöer där människor trivs och vill vistas. Strategin anger vidare att Sverige ska vara ett föregångsland för hållbar utveckling av attraktiva städer. Strategin presenterar även fokusområden för den nationella stadsutvecklingspolitiken.

Skälen för regeringens beslut

Med stadsgrönska avses grönområden bl.a. i form av naturmark, parker, alléer, träd, buskage, häckar, planteringar, kyrkogårdar, gröna tak och väggar i urbana miljöer som städer och tätorter. Även vissa stränder, vattenytor, våtmarker och vattendrag kan räknas till stadsgrönska. Stadsgrönska är en viktig förutsättning för ekosystemtjänster, d.v.s. de tjänster och produkter som naturens ekosystem ger oss människor. I städer och tätorter handlar det om skönhet, förmågan att rena luft, dämpa buller, upptag, magasinering och rening av dagvatten, bevarande av biologisk mångfald och kulturmiljöer, samt att erbjuda rekreativa och hälsosamma miljöer. Stadsgrönska har även en reglerande inverkan på temperatur, vind, luftkvalitet och luftfuktighet och dämpar därmed effekterna av klimatförändringarna i städer och tätorter.

Parker, trädplanterade gator och privata trädgårdar ger de boende tillgång till natur och rekreation på nära håll, vilket ger välbefinnande och livskvalitet. I områden med god tillgång till grönska, som till exempel villaområden med trädgårdar eller flerbostadshus med bostadsgårdar, finns plats för lek, rörelse och vila. Gemensamma parker i närområdet kan erbjuda ett bredare utbud av aktivitetsytor och olika former av mötesplatser. Grönska och grönområden har ett stort värde i alla miljöer, men är särskilt viktigt i anslutning till bostäder, vid förskolor och skolor. Samhällsplaneringen behöver därför beakta förutsättningarna för och tillgången till natur i närområdet av den byggda miljön. Det kan exempelvis handla om god trafikplanering och främjande av gång- och cykelvägar eller att utveckla grönområden så att de möjliggör för olika aktiviteter och utgör platser för människor att mötas.

För att bygga robusta städer och tätorter krävs åtgärder för klimatanpassning för att öka motståndskraften mot klimatförändringarnas effekter. Hur detta ska ske utvecklar regeringen i skrivelsen Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning (skr. 2023/24:97).

Klimatanpassningsåtgärder handlar delvis om storskaliga åtgärder men också om mindre insatser. Genomförande av fysiska åtgärder, naturbaserade, tekniska, och cirkulära lösningar för effektivare resurshantering behöver påskyndas. Det kan handla om att skapa multifunktionella ytor, bygga erosions- eller översvämningsskydd, grönytor och dammar för lagring av vatten och temperaturreglering eller anpassa infrastruktur och byggnader. Att planera för att stärka ekosystemtjänster är ofta kostnadseffektivt eftersom samma ekosystem kan bidra till flera lösningar samtidigt.

Av Kunming–Montreal-ramverkets åtgärds mål 12 inom ramen för FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD) framgår att de gröna och blå områdenas yta, kvalitet, konnektivitet, tillgänglighet och nytta ska i betydande grad och på ett hållbart sätt öka i stadsområden och tätbefolkade områden genom att integrera bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald, och att säkerställa att den biologiska mångfalden beaktas i stadsplaneringen, så att den inhemska biologiska mångfalden, ekologiska konnektiviteten och integriteten ökar, så att människors hälsa, välbefinnande och förbindelse med naturen förbättras, och så att man bidrar till en inkluderande och hållbar urbanisering och tillhandahållandet av ekosystemfunktioner och ekosystemtjänster.

EU:s förordning om restaurering av natur (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 av den 24 juni 2024 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869) ställer bl.a. krav på att medlemsstaterna, senast vid utgången av 2030, ska säkerställa att det inte uppstår någon nettoförlust av den sammanlagda nationella arealen urbana grönytor och urban trädkrontäckning i urbana ekosystemområden, jämfört med 2024 (artikel 8.1). Medlemsländerna ska också, under det förberedande arbetet för att ta fram sina nationella restaureringsplaner, fastställa och kartlägga vad som ska omfattas av urbana ekosystemområden för alla sina städer och mindre städer och förorter (artikel 14.4). För Sveriges del är det Boverket som har fått huvudansvar för att lämna förslag om detta (KN2025/00357).

I EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 finns en målsättning om att stoppa förlusten av gröna ekosystem i städer och att städer med mer än 20 000 invånare ska ha en ambitiös stadsförgröningsplan. Väl fungerande ekosystem, grön infrastruktur och naturbaserade lösningar bör systematiskt integreras i stadsplaneringen, bland annat i offentliga platser, infrastruktur och i utformningen av byggnader och deras omgivningar.

I EU:s strategi för klimatanpassning (2021) lyfts behovet av ett ökat arbete med naturbaserade lösningar fram för ökad klimatreiliens i Europa och för att bidra till målsättningarna i den gröna given. Här lyfts särskilt behovet av att utveckla grönområden i städer som ett kostnadseffektivt sätt att öka städernas klimatreiliens. För att öka implementeringen av naturbaserade lösningar påpekas vikten av att kunna visa på kvantifierbara fördelar.

I den årliga uppföljningen av miljömålen konstateras att etappmålet om integrering av stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer inte är uppnått än och det är en osäker bedömning om målet kan nås till 2025 (Naturvårdsverket skrivelse NV-07267-24). Enligt uppföljningen finns det förutsättningar i form av befintliga styrmedel för att nå etappmålet. Huruvida målet nås beror på hur dessa styrmedel tillämpas, vilka prioriteringar som görs vid avvägningar och beslut för fysisk planering och förvaltning av urbana miljöer. Det är många intressen som möts på en relativt liten yta i urbana miljöer, och konkurrensen om marken och ekonomiska resurser är stor.

Regeringen bedömer att etappmålet för stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer är ett steg på vägen för att nå flera miljökvalitetsmål, framför allt God bebyggd miljö, regeringens nya strategi för levande och trygga städer och regeringens nationella strategi och handlingsplan för klimatanpassning. Etappmålet bidrar även till att uppnå åtgärds mål 12 i Kunming–Montreal-ramverket som innehåller krav på grönområden som är relevanta för svensk stadsutveckling, de globala målen för hållbar utveckling inom Agenda 2030, särskilt mål 11 Hållbara städer och samhällen, EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030, EU:s strategi för klimatanpassning och EU:s restaureringsförordning.

Miljömålsberedningen föreslår i sitt delbetänkande (SOU 2025:21) att det befintliga etappmålet om integrering av stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer revideras så att samtliga kommuner senast 2030 ska ta tillvara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter. Regeringen bedömer att eftersom nuvarande etappmål inte är uppnått och det är osäkert om det kan nås 2025 är det lämpligare att förlänga det nuvarande etappmålet från 2025 till 2030.

Regeringen bedömer att Boverket, som är ansvarig för miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö, fortsatt bör ansvara för uppföljningen av detta etappmål. I uppföljningsarbetet ska myndigheten samarbeta med Naturvårdsverket och andra berörda myndigheter.

På regeringens vägnar

Romina Pourmokhtari

Magnus Bergström

Kopia till

Statsrådsberedningen

Arbetsmarknadsdepartementet JÄM

Finansdepartementet BA, BSÄ, FMA, IEA, K, OU, SFÖ

Försvarsdepartementet ESS

Justitiedepartementet L3

Klimat- och näringslivsdepartementet BK, CKS, E, KL, ME, NIM

Kulturdepartementet KKM, SNA

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet BB, DL, EUI, FJR, JL, RUL,
SMF, SPN, TM, TP

Utbildningsdepartementet F

Utrikesdepartementet BK, FMR, SP, IU

Havs- och vattenmyndigheten

Naturvårdsverket

alla länsstyrelser

Livsmedelsverket

Riksantikvarieämbetet

Sametinget

Skogsstyrelsen

Statens energimyndighet

Statens jordbruksverk

Svenska samernas riksförbund

Trafikverket

Tullverket